

9. Závěr

Naší snahou bylo popsat a naznačit možné cesty, jakým způsobem lze stěžejní zásadu soukromého práva o všeobecné závaznosti smluv oslabit. Zároveň nás vedla myšlenka, zda-li je takováto možnost odklonu od dodržování zásady *pacta sunt servanda* vůbec vhodná a účelná, popřípadě jaké komplikace s sebou může toto prolomení nést.

Otázka je to na výsost aktuální, neboť v současné době svět řeší dopady globální hospodářské krize. Jeví se nám jako vhodné na tomto místě znovu citovat myšlenku, že otázka vlivu změny poměrů vyvěrá na povrch vždy současně s prokopnutou krizí. Ať již válečnou či hospodářskou. Stejně tomu je i nyní. V době prudkých poklesů kurzů měn či krachujících průmyslových odvětví se otázka mimořádností a nepředvídatelných okolností dostává do popředí zájmu nejen právní vědy.

Problematicke učení o *clausule rebus sic stantibus* jsme se věnovali z mnoha úhlů pohledu. Bezesporu nejvýznamnějším z nich je otázka výslovného zakotvení ustanovení pojednávající o vlivu změny poměrů na trvání závazku v právní úpravě soukromého práva. Část právní vědy striktně tuto tendenci odmítá s odůvodněním, že by to mělo za následek nejistotu v právních vztazích a smlouvy by se staly nepředvídatelnými. Tento argument je však třeba dle našeho názoru odmítnout. Explicitní zmínka o *clausule rebus sic stantibus* naopak vnáší do právních vztahů jistotu, neboť pravidla pro možnost změny závazku jsou pro strany nastaveny předem, jasně a určitě. Naposled uvedené je však nutno vždy nazírat za současného primátu zásady *pacta sunt servanda*.

Touto cestou se vydal i návrh nového občanského zákoníku. Domníváme se, že takto zvolenou variantu rekodifikace právní úpravy českého soukromého práva je možno vnímat jako správnou, neboť přináší do právních vztahů větší přehlednost a jistotu, zároveň reflektuje současné trendy na poli evropského smluvního práva, což ve výsledku má i pozitivní dopad na oblast harmonizace českého právního řádu s právem EU.

Závěrem lze pouze upozornit na stále probíhající práce v oblasti soukromého práva na evropské úrovni zejména s důrazem na předpokládané dopracování návrhu Společného referenčního rámce (konec roku 2009), jakožto dalšího kroku směřujícímu

k uvažovanému Evropskému smluvnímu zákoníku. Sledovat nadále tento vývoj bude i s ohledem na téma naší práce jistě zajímavé.